

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 octobre 2005

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil en ce qui concerne
l'attribution du nom de famille, afin de
garantir la transmission de l'identité
familiale par le port du double nom**

(déposée par Mme Karine Lalieux
et consorts)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	8
4. Annexe	12

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 oktober 2005

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek in
verband met de toewijzing van de
familiennaam, teneinde de overdracht van de
familie-identiteit te garanderen via de
dubbele naamgeving**

(ingediend door mevrouw
Karine Lalieux c.s.)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	8
4. Bijlage	12

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)
(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des

représentants

Commandes :

Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :

Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Aux yeux des auteurs de la présente proposition de loi, la transmission à l'enfant du nom du père et du nom de la mère, est en fait la seule manière d'affirmer clairement l'égalité entre les hommes et les femmes que la société veut consacrer. Il est toutefois proposé que les parents gardent le choix de l'ordre des noms, et, s'ils portent eux-mêmes un double nom, de la partie de celui-ci qu'ils transmettent. Ils estiment par ailleurs important de garantir que l'ensemble des frères et sœurs ayant les mêmes père et mère portent le même nom.

Des règles quasi identiques à celles applicables à la filiation sont proposées en cas d'adoption.

Enfin, pour les enfants nés avant l'entrée en vigueur de la loi, il est proposé que les parents dont l'enfant aîné a moins de dix-huit ans puissent adjoindre à son nom le nom de son autre parent.

SAMENVATTING

De indieners van dit wetsvoorstel zien slechts één manier om concreet gestalte te geven aan de wens van de samenleving om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen wettelijk te verankeren: een kind moet de naam van de vader én die van de moeder krijgen. Niettemin wordt voorgesteld dat de ouders vrij kunnen blijven kiezen in welke volgorde de namen moeten staan en, indien ze zelf een dubbele naam dragen, welk onderdeel van die naam ze op het kind overdragen. Voorts vinden de indieners het belangrijk te garanderen dat alle broers en zussen met dezelfde vader en moeder dezelfde naam dragen.

Voor adoptie worden nagenoeg identieke regels voorgesteld als die welke op de afstamming van toepassing zijn.

Wat de kinderen betreft die vóór de inwerkingtreding van de in uitzicht gestelde wet zijn geboren, wordt voorgesteld dat de ouders van wie het oudste kind jonger is dan achttien jaar de familienaam van hun kinderen mogen aanvullen met de naam van de andere ouder.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi entend apporter une réponse cohérente et complète aux différentes questions soulevées, depuis plusieurs années, par les règles actuelles de transmission et d'attribution du nom dit «de famille» ou «patronymique».

Pour formuler cette réponse, les auteurs ont pris en compte les débats multiples qui ont été menés, notamment au sein de la Chambre des représentants, et les arguments en sens divers qui ont été avancés. Ils ont aussi apprécié les expériences étrangères, et particulièrement celles de pays qui ont récemment réformé leurs règles en la matière. La France reste à cet égard un exemple auquel il faut rester attentif, dans la mesure où nous partageons avec elle des règles de droit civil dont l'origine – lointaine – est commune.

Mais les auteurs ont voulu également revenir sur le sens que l'histoire a donné au nom de famille et à sa transmission. C'est sans doute en comprenant la nature et l'origine de cette règle sociale, que l'on pourra la préserver en ce qu'elle a d'essentiel, tout en l'adaptant aux valeurs de la société contemporaine.

L'existence et la transmission d'un nom de famille semblent être une évidence indiscutable. Cette évidence était d'ailleurs telle pour certains – pour tous en vérité – que le Code civil de 1804, qui avait pourtant l'ambition de rassembler l'ensemble de la matière civile, et notamment ce qui concerne le droit et le statut des personnes, ne contenait aucune règle quant à la transmission du nom. L'évidence était si grande qu'il semblait superflu de la rappeler dans la loi. Au demeurant, affirmer la règle par la loi aurait sous-entendu qu'on pouvait la modifier, la transformer. Personne ne pouvait imaginer cela. Ce n'est d'ailleurs qu'en... 1987, en réformant les lois sur la filiation, que le législateur belge est intervenu en la matière.

Cette évidence a toutefois une histoire. Elle est le reflet des valeurs et de l'évolution d'une société.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel strekt ertoe een samenhangend en compleet antwoord te bieden op de diverse vragen die de huidige regels inzake de overdracht en de toewijzing van de familienaam – of het patroniem – al jarenlang doen rijzen.

Om tot dat antwoord te komen, hebben de indieners rekening gehouden met de talrijke debatten die met name in de Kamer van volksvertegenwoordigers en in de Senaat werden gevoerd, alsook met de uiteenlopende argumenten die naar aanleiding daarvan werden uiteengezet. Voorts hebben de indieners lessen getrokken uit ervaringen in het buitenland – meer specifiek de landen die hun wetgeving terzake onlangs hebben gewijzigd. Frankrijk blijft in dat verband een lichtend voorbeeld, omdat wij met dat land burgerrechtelijke bepalingen gemeen hebben waarvan de – verre – oorsprong dezelfde is.

Maar de indieners van dit wetsvoorstel vonden het eveneens nuttig dieper in te gaan op de historische motieven achter de familienaam en de overdracht ervan. Allicht moeten we eerst de aard en de bestaansreden van die maatschappelijke regel doorgronden, willen we de wezenlijke kern ervan in stand houden en hem tegelijkertijd aanpassen aan de waarden van onze hedendaagse samenleving.

Familienamen bestaan en worden overgedragen: het lijkt de evidentie zelf. In 1804 werd een en ander door sommigen – om niet te zeggen door iedereen – zelfs zó evident gevonden dat in het Burgerlijk Wetboek geen enkele bepaling inzake de naamsoverdracht werd opgenomen; nochtans had die *Code Civil* de ambitie alle burgerrechtelijke aangelegenheden te bestrijken, inzonderheid de rechten en de status van personen. Met andere woorden: het bestaan en de overdracht van familienamen was zó vanzelfsprekend dat het wel overbodig leek er in de wet aan te herinneren. Daarbij behoort wel te worden opgemerkt dat de opname van die regel in de wet zou hebben ingehouden dat men ze ook kon wijzigen en aanpassen. Zoiets was gewoon ondenkbaar. Overigens dateert het eerste optreden terzake van de Belgische wetgever pas van 1987, met de hervorming van de wetten inzake afstamming.

Toch heeft ook deze evidentie wortels in de geschiedenis. Ze is namelijk een afspiegeling van de waarden en de evolutie van een samenleving.

Des règles de transmission d'un nom commun à plusieurs existaient en droit romain. Elles concernaient en fait les familles patriciennes, et permettaient d'identifier ou de revendiquer l'appartenance à un clan, dans la conception romaine de la famille, sans lien nécessaire avec une quelconque filiation.

La nomination des personnes a disparu à l'époque médiévale, dans une société où la notion de droits individuels et personnels n'avait aucun sens. L'on existait par sa présence dans la collectivité, par sa fonction («boulanger»), par sa position dans l'espace («dupont», «de la grange»).

Le développement économique, celui des villes, l'apparition d'un commerce organisé indépendamment de la structure féodale et paysanne, la cession de droits par les féodaux à des catégories de personnes, et notamment d'un droit de propriété, a refait surgir l'usage d'un patronyme. Le porteur du patronyme (le nom du père) était le bénéficiaire désigné, l'héritier, du patrimoine (les possessions du père). Il faut d'ailleurs souligner qu'avant que la règle ne se généralise, seuls les enfants mâles portaient le patronyme. Le nom a été – et est encore – un marqueur juridique lié à la transmission d'un patrimoine.

Mais cette histoire d'une société en développement et en mutation a aussi été celle de l'individualisation progressive des personnes. C'est l'histoire d'une conquête de droits, qui est dans le même temps la conquête de libertés. La propriété privée a aussi été la consécration de l'espace propre, distinct du collectif, et de la vie privée. Le port d'un nom (que l'on dit aussi «nom propre») est la marque de cette affirmation progressive d'une identité propre, d'une autonomie de chacun et d'une capacité personnelle, et donc de la construction d'une société de citoyens. Il est normal que la collectivité ait déterminé une règle commune pour affirmer et afficher cette identité. En la liant à l'origine de la personne, on a valorisé l'histoire personnelle. C'est elle qui fait ce que l'on est, et c'est par elle que l'on existe. Mais l'histoire de chacun doit pouvoir être comprise par les autres. La règle collective est essentielle.

Het Romeins recht bevatte regels inzake de overdracht van namen die door verschillende mensen werden gedeeld. Concreet betrof het leden van patriciërs-families, die dankzij een gemeenschappelijke familienaam konden tonen én aantonen dat zij tot een bepaalde clan behoorden, wat – geheel in overeenstemming met de Romeinse invulling van het begrip «familie» – niet noodzakelijk betekende dat de betrokkenen door afstamming met elkaar verbonden waren.

In de loop van de Middeleeuwen verdween het gebruik van familienamen, omdat individuele en persoonlijke rechten in de middeleeuwse samenleving van geen tel waren. Men werd geïdentificeerd met de gemeenschap waartoe men behoorde, met een bepaalde functie («Debacker») of ruimtelijke positie («Opdebeeck», «Vanovertveldt»).

De comeback van de familienamen viel samen met een aantal evoluties: de steden begonnen zich economisch te ontwikkelen; er ontstond een vorm van handel los van de feodale en agrarische structuur; en de feodale machthebbers deden afstand van tot dan toe exclusieve rechten – met name het eigendomsrecht – ten voordele van de bepaalde categorieën van mensen. Die evoluties voltrokken zich ten gunste van de drager van het patroniem, de vader of «*pater*», met andere woorden hij die aanspraak maakt op het vermogen of «*patrimonium*» (letterlijk: de bezittingen van de vader). Overigens zij aangestipt dat, vooraleer de toewijzing en de overdracht van de familienaam een algemene regel werd, uitsluitend de mannelijke kinderen een familienaam droegen. Tot op vandaag is de naam een juridisch instrument dat wordt aangewend voor de overdracht van een vermogen.

Maar de geschiedenis van onze almaar evoluerende en veranderende samenleving is er ook een van een geleidelijke individualisering van de mens. Aldus komen we terecht bij de geschiedenis van de strijd voor rechten, die tegelijkertijd een verovering van vrijheden is. Dankzij het eigendomsrecht kon de mens aanspraak maken op een eigen ruimte die niet met de gemeenschap werd gedeeld, alsook op een privé-leven. Dat steeds meer mensen een naam – of *eigen*naam – begonnen te dragen, was het bewijs van de geleidelijke ontwikkeling naar een eigen identiteit, naar individuele autonomie en persoonlijke bekwaamheid. Kortom, er groeide een samenleving van burgers. Het is normaal dat de gemeenschap een algemene regel heeft uitgewerkt om die identiteit te bevestigen en concreet gestalte te geven. Door de eigennaam te linken aan de herkomst van de persoon, werd die persoonlijke geschiedenis in de verf gezet. Die persoonlijke geschiedenis maakt ieder van ons tot wie hij of zij is en doet

C'est précisément cette règle qui fait problème aujourd'hui.

La société contemporaine a rompu avec les modèles de domination masculine. Les droits égaux des hommes et des femmes ont été consacrés dans de nombreux domaines. Dans une société qui n'est plus marquée par la figure du père, l'identité et l'histoire des enfants sont aussi liées à la mère, et à ce qu'elle transmet spécifiquement. Le statut contemporain de la femme – de la mère – passe donc aussi par la nécessité de consacrer clairement que son histoire, son identité, sa personne, n'ont pas moins d'importance que celles du père de son enfant. Si l'on convient aujourd'hui que la mère ne peut refuser préalablement et définitivement son consentement à la reconnaissance de la filiation paternelle, pourquoi dès lors cette filiation devrait-elle s'imposer dans la transmission d'une histoire et l'affirmation d'une identité. C'est cet ensemble de considérations que les auteurs de la proposition de loi ont pris en compte, en tentant de préserver le sens que l'histoire a donné à la transmission du nom, et le statut que le droit lui a donné, mais en adaptant la règle commune aux valeurs de notre société.

Pour ces raisons, et parce que la règle commune est importante, il paraît évident de consacrer le principe du double nom de l'enfant lors de la transmission, plutôt que de laisser le libre choix aux parents, soit du nom du père, soit du nom de la mère, soit du double nom. La France a opté pour cette large possibilité, en consacrant, à défaut de choix, la transmission du nom du père. On constate en vérité que la transmission par défaut est la règle commune, et que le seul nom du père s'impose toujours.

La transmission des deux noms est en fait la seule manière d'affirmer clairement l'égalité que la société veut consacrer. Il est toutefois proposé que les parents gardent le choix de l'ordre des noms, et, s'ils portent eux-mêmes un double nom, de la partie de celui-ci qu'ils transmettent. Toutefois, à défaut de choix, il est proposé que le nom du père vienne en premier

ieder van ons bestaan. Maar die persoonlijke geschiedenis moet ook door anderen kunnen worden begrepen. Daarom was het van fundamenteel belang dat de regels in verband met de naamgeving een collectieve draagwijdte kregen.

Precies dat aspect vormt vandaag de dag een probleem.

De hedendaagse samenleving heeft gebroken met de dominantie van de man. In tal van aangelegenheden werd de gelijkberechtiging van mannen en vrouwen wettelijk verankerd. In een samenleving waarin de vaderfiguur niet langer centraal staat, zijn de identiteit en de geschiedenis van de kinderen ook verbonden met de moeder en met wat zij specifiek aan hen overdraagt. Als we écht inhoud willen geven aan de hedendaagse status van de vrouw – en van de moeder – is het noodzakelijk duidelijk te maken dat haar geschiedenis, identiteit en persoon niet minder belangrijk zijn dan die van de vader en zijn kind. Vandaag aanvaarden we dat de moeder vooraf en definitief haar instemming kan weigeren met de erkenning van de afstamming van vaderszijde, maar waarom moet zij die afstamming wél nog ondergaan wat de overdracht van de persoons-geschiedenis van het kind en de bevestiging van diens identiteit betreft? De indieners van dit wetsvoorstel hebben met al die aspecten rekening gehouden, wat hen heeft gebracht tot dit initiatief om de algemene regel aan te passen aan de waarden van de hedendaagse samenleving, zonder echter afbreuk te doen aan de historische betekenis van de overdracht van de familienaam, noch aan de wettelijke status van die naam.

Om die redenen én omdat het belangrijk is over een algemene regel te beschikken, lijkt het logisch dat is gekozen voor een oplossing waarbij de dubbele naams-overdracht als beginsel in de wet wordt verankerd, veel eerder dan de ouders de vrije keuze te laten tussen, ofwel de naam van de vader, ofwel die van de moeder, ofwel die van beiden. In Frankrijk werd wél voor die waaier van mogelijkheden gekozen, met dien verstande dat ambtshalve de naam van de vader wordt overgedragen indien de ouders zelf geen keuze maken. In de praktijk echter blijkt die ambtshalve oplossing de algemene regel te zijn, met als gevolg dat de naam van de vader altijd het pleit wint.

De overdracht van de beide namen is in feite de enige manier om de door de samenleving gewenste wettelijke verankering van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen concreet gestalte te geven. Toch wordt ook voorgesteld dat de ouders vrij kunnen blijven kiezen in welke volgorde de namen moeten staan en, indien ze zelf een dubbele naam dragen, welk onderdeel

(héritage de l'histoire), et celui de la mère en second. Mais il est aussi proposé que le premier nom du père soit retenu et le second nom de la mère. C'est là – en supposant que le défaut de choix sera ici aussi la règle commune – la manière de garantir la transmission d'une lignée masculine et d'une lignée féminine.

Il est, par ailleurs, important de garantir que l'ensemble des frères et sœurs ayant les mêmes père et mère portent le même nom.

Des règles identiques sont proposées en cas d'adoption à l'exception toutefois de l'hypothèse d'adoptants portant déjà un double nom. Dans ce cas, il est proposé que l'enfant porte le premier nom du père et le second nom de la mère.

Enfin, pour les enfants nés avant l'entrée en vigueur de la loi, il est proposé que les parents dont l'enfant aîné a moins de dix-huit ans puissent adjoindre à son nom le nom de son autre parent.

Karine LALIEUX (PS)
Thierry GIET (PS)
Colette BURGEON (PS)
Eric MASSIN (PS)
Valérie DÉOM (PS)
André PERPÈTE (PS)

van die naam ze op het kind overdragen. Ingeval de ouders zelf geen keuze maken, wordt dan weer voorgesteld dat de naam van de vader op de eerste plaats komt – als overblijfsel van een vroeger gebruik – en die van de moeder op de tweede. Evenzeer wordt echter voorgesteld dat, zo de beide ouders een dubbele naam hebben en ze zelf geen keuze maken, de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder worden genomen. Aldus wordt zowel een afstamming langs vaderszijde als langs moederszijde gegarandeerd, althans in de veronderstelling dat ook in België de ouders doorgaans zelf geen keuze zullen maken.

Voorts is het zaak dat de alle broers en zussen met dezelfde vader en moeder dezelfde naam dragen.

Voor adoptie worden identieke regels voorgesteld, met uitzondering evenwel van de hypothese waarin de adoptieouders al een dubbele naam dragen. In dat geval wordt voorgesteld aan het kind de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder te geven.

Wat tot slot de kinderen betreft die vóór de inwerkingtreding van de in uitzicht gestelde wet zijn geboren, wordt voorgesteld dat de ouders van wie het oudste kind jonger is dan achttien jaar de familienaam van hun kinderen mogen aanvullen met de naam van de andere ouder.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 335 du Code civil, remplacé par la loi du 31 mars 1987, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 335 — § 1er. L'enfant dont la filiation maternelle et la filiation paternelle sont établies simultanément, au plus tard le jour de la déclaration de naissance, porte les noms de chacun de ses parents dans la limite d'un nom pour chacun d'eux.

Les parents déterminent, au plus tard lors de la déclaration de naissance, l'ordre dans lequel ces noms apparaissent.

À défaut de choix quant à l'ordre, l'enfant porte le nom du père en premier et le nom de la mère en second.

Lorsque les parents ou l'un d'entre eux portent un double nom, chacun d'eux détermine le nom qu'il transmet à l'enfant.

À défaut de choix du nom, le premier nom du père et le second nom de la mère sont transmis.

Le choix ou le défaut de choix du ou des parents est acté par l'officier de l'état civil dans l'acte de naissance de l'enfant.

Si la reconnaissance de l'enfant est antérieure à la déclaration de naissance, il est fait mention du choix du ou des parents dans l'acte de reconnaissance, dressé par l'officier de l'état civil du domicile des père et mère ou de l'un d'eux.

§ 2. L'enfant dont seule la filiation maternelle est établie porte le nom de sa mère.

L'enfant dont seule la filiation paternelle est établie porte le nom de son père.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 31 maart 1987, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 335 — § 1. Het kind van wie de afstamming van moederszijde en van vaderszijde tegelijkertijd uiterlijk op de dag van de aangifte van geboorte wordt vastgesteld, draagt de namen van zijn beide ouders, met een beperking van één naam voor elk van hen.

De ouders bepalen uiterlijk bij de aangifte van geboorte in welke volgorde die namen voorkomen.

Als geen volgorde wordt gekozen, draagt het kind de naam van de vader op de eerste plaats en de naam van de moeder op de tweede plaats.

Als de ouders of één van hen een dubbele naam dragen, bepaalt elk van hen de naam die hij of zij aan het kind overdraagt.

Als geen naam wordt gekozen, wordt de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder overgedragen.

De keuze of het gebrek aan keuze van de ouders of één van hen, wordt door de ambtenaar van de burgerlijke stand in de akte van geboorte van het kind opgenomen.

Als de erkenning van het kind plaatsheeft vóór de aangifte van geboorte, wordt van de keuze van de ouders of één van hen melding gemaakt in de akte van erkenning, die wordt opgesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van de vader en de moeder of één van hen.

§ 2. Het kind van wie de afstamming alleen van moederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn moeder.

Het kind van wie de afstamming alleen van vaderszijde vaststaat, draagt de naam van zijn vader.

L'enfant dont la filiation est établie successivement à l'égard de ses deux parents, après la naissance, portera le nom de ses deux parents dans l'ordre qu'ils auront choisi.

Les parents déterminent l'ordre dans lequel ces noms apparaissent.

À défaut de choix quant à l'ordre, l'enfant porte en premier le nom du parent à l'égard duquel la filiation a été établie en premier et le nom de l'autre parent en second.

Lorsque les parents ou l'un d'entre eux portent un double nom, chacun d'eux détermine le nom qu'il transmet à l'enfant.

À défaut de choix du nom, l'enfant porte le premier nom de celui du parent à l'égard duquel la filiation est établie en premier lieu et le premier nom du père si la filiation paternelle est établie après la filiation maternelle, ou le second nom de la mère si la filiation maternelle est établie après la filiation paternelle.

Aucune modification ne peut être opérée sans le consentement de l'enfant si celui-ci est âgé de plus de 12 ans.

La déclaration de choix d'un nom de famille est faite à l'officier de l'état civil du domicile de l'enfant qui en dresse acte.

Il est fait mention du choix d'un nom de famille par les père et mère au moment de la reconnaissance de l'enfant, dans l'acte de reconnaissance et en marge de l'acte de naissance et des autres actes relatifs à l'enfant.

§ 3. Les enfants ultérieurs des mêmes père et mère portent tous le même nom de famille que le premier enfant commun.

Les enfants de la même mère ou du même père, à l'égard de qui cette seule filiation est établie, portent tous le même nom de famille que ce premier enfant.».

Art. 3

L'article 353-1 du même Code, remplacé par la loi du 24 avril 2003, est remplacé par la disposition suivante:

Het kind van wie de afstamming ten opzichte van zijn beide ouders achtereenvolgens na de geboorte wordt vastgesteld, draagt de naam van beide ouders in de volgorde die zij hebben gekozen.

De ouders bepalen in welke volgorde die namen voorkomen.

Als geen volgorde wordt gekozen, draagt het kind op de eerste plaats de naam van de ouder ten opzichte van wie de afstamming eerst is vastgesteld en op de tweede plaats de naam van de andere ouder.

Als de ouders of één van hen een dubbele naam dragen, bepaalt elk van hen de naam die hij of zij aan het kind overdraagt.

Als geen naam wordt gekozen, draagt het kind de naam van de ouder ten opzichte van wie de afstamming eerst is vastgesteld en de eerste naam van de vader als de afstamming van vaderszijde na de afstamming van moederszijde is vastgesteld of de tweede naam van de moeder als de afstamming van moederszijde na de afstamming van vaderszijde is vastgesteld.

Als het kind de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, kan hierin zonder zijn instemming geen wijziging worden aangebracht.

De keuze van een familienaam wordt aangegeven aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van het kind, die hiervan een akte opmaakt.

Van de keuze van een familienaam door de ouders wordt op het ogenblik van de erkenning van het kind melding gemaakt in de akte van erkenning en in de marge van de akte van geboorte en de andere akten die op het kind betrekking hebben.

§ 3. De later komende kinderen van dezelfde ouders dragen allen dezelfde familienaam als het eerste gemeenschappelijke kind.

De kinderen van dezelfde moeder of van dezelfde vader ten opzichte van wie alleen die afstamming wordt vastgesteld, dragen allen dezelfde familienaam als het eerste kind.».

Art. 3

Artikel 353-1 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 24 april 2003, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art 353-1 — § 1er. L'adoption par une personne seule confère à l'adopté, en le substituant au sien, le nom de famille de l'adoptant.

§ 2. En cas d'adoption simultanée par les époux ou cohabitants, l'adopté portera les deux noms des adoptants dans l'ordre librement choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux.

Lorsque les adoptants portent déjà un double nom, l'enfant porte le premier nom du père et le second nom de la mère.

Les parties peuvent solliciter du tribunal que l'adopté conserve son nom d'origine en le faisant suivre de son nouveau nom.

§ 3. Lorsque l'adoptant et son conjoint ont déjà un enfant commun ou ont déjà adopté un enfant, l'adopté prend le même nom que ceux-ci.

§ 4. Le nom déterminé conformément aux §§ 1er et 2 vaut également pour les enfants adoptés ultérieurement par le ou les mêmes adoptants.».

Art. 4

«L'article 356-2, du même Code, remplacé par la loi du 24 avril 2003, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 356-2 — § 1er. L'adoption plénière confère à l'enfant, en le substituant au sien, le nom de famille de l'adoptant.

§ 2. En cas d'adoption plénière simultanée par deux époux ou cohabitants, l'adopté portera les deux noms des adoptants accolés dans l'ordre librement choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux.

Lorsque les adoptants portent déjà un double nom, l'enfant porte le premier nom du père et le second nom de la mère.

§ 3. Lorsque l'adoptant et son conjoint ont déjà un enfant commun ou ont déjà adopté un enfant, l'adopté prend le même nom que cet enfant.

«Art. 353-1 — § 1. De adoptie door een alleenstaande persoon verleent aan de geadopteerde in plaats van zijn naam, de familienaam van zijn adoptant.

§ 2. Bij gelijktijdige adoptie door de echtgenoten of samenwonenden, draagt het kind de namen van de adoptanten in een vrij door hen gekozen volgorde, met een beperking van één naam voor elk van hen.

Als de adoptanten al een dubbele naam dragen, draagt het kind de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder.

De partijen kunnen de rechtbank vragen dat de geadopteerde zijn oorspronkelijke naam behoudt door die te laten volgen door zijn nieuwe naam.

§ 3. Als de adoptant en zijn echtgenoot al een gemeenschappelijk kind hebben of al een kind hebben geadopteerd, draagt de geadopteerde dezelfde naam als dat kind.

§ 4. De overeenkomstig de §§ 1 en 2 vastgestelde naam geldt eveneens voor de kinderen die later door dezelfde adoptant(en) worden geadopteerd.».

Art. 4

Artikel 356-2 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 24 april 2003, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 356-2 — § 1. Door de volle adoptie verkrijgt het kind in plaats van zijn naam de familienaam van de adoptant.

§ 2. Bij gelijktijdige volle adoptie door de echtgenoten of samenwonenden, draagt het kind de namen van de adoptanten samen in een vrij door hen gekozen volgorde, met een beperking van één naam voor elk van hen.

Als de adoptanten al een dubbele naam dragen, draagt het kind de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder.

§ 3. Als de adoptant en zijn echtgenoot al een gemeenschappelijk kind hebben of al een kind hebben geadopteerd, draagt de geadopteerde dezelfde naam als dat kind.

§ 4. Si une personne adopte l'enfant ou l'enfant adoptif de son conjoint, l'adoptant et ce dernier déclarent quel sera le nom de famille transmis à l'enfant selon les règles énoncées à l'article 335, § 1er .».

Art. 5

Les parents d'enfants n'ayant pas encore atteint l'âge de 18 ans au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi peuvent demander par déclaration conjointe à l'officier de l'état civil du domicile de l'enfant l'adjonction au nom de l'enfant et en deuxième position du nom du parent qui ne lui a pas transmis le sien, dans la limite d'un seul nom de famille.

Le nom ainsi attribué est dévolu à l'ensemble des enfants communs nés et à naître.

Il est fait mention de cette modification en marge de l'acte de naissance.

Dans le cas où la faculté prévue à l'alinéa 1er est exercée par les parents d'un enfant âgé de plus de douze ans, le consentement de ce dernier est nécessaire.

Art. 6

La présente loi entre en vigueur à la date fixée par le Roi et au plus tard le dernier jour du douzième mois qui suit celui de la publication de la loi au *Moniteur belge*.

25 février 2005

Karine LALIEUX (PS)
Thierry GIET (PS)
Colette BURGEON (PS)
Eric MASSIN (PS)
Valérie DÉOM (PS)
André PERPÈTE (PS)

§ 4. Indien iemand het kind of het adoptief kind van zijn echtgenoot adopteert, verklaren de adoptant en laatstgenoemde volgens de in artikel 335, § 1, opgesomde regels welke familienaam op het kind wordt overgedragen.

Art. 5

De ouders van kinderen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet de volle leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt, kunnen bij een gemeenschappelijke verklaring aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van het kind vragen dat de naam van de ouder die niet is overgedragen, op de tweede plaats aan de naam van het kind wordt toegevoegd, met een beperking van één familienaam.

Alle gemeenschappelijk geboren of toekomstige kinderen krijgen de aldus toegekende naam.

Van die wijziging wordt melding gemaakt in de marge van de akte van geboorte.

Als van de in het eerste lid bepaalde mogelijkheid gebruik wordt gemaakt door de ouders van een kind dat de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, is de instemming van dit laatste noodzakelijk.

Art. 6

Deze wet treedt in werking op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op de laatste dag van de twaalfde maand die volgt op de bekendmaking van de wet in het *Belgisch Staatsblad*.

25 februari 2005

TEXTE DE BASE

Code civil

Livres premier

Des personnes

Titre VII. [De la filiation]

Chapitre V. [Des effets de la filiation]

Art. 335

[§ 1er. L'enfant dont seule la filiation paternelle est établie ou dont la filiation paternelle et la filiation maternelle sont établies en même temps, porte le nom de son père, sauf si le père est marié et reconnaît un enfant conçu pendant le mariage par une autre femme que son épouse.

§ 2. L'enfant dont seule la filiation maternelle est établie, porte le nom de sa mère.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

Code civil

Livres premier

Des personnes

Titre VII. [De la filiation]

Chapitre V. [Des effets de la filiation]

Art. 335

§1er. L'enfant dont la filiation maternelle et la filiation paternelle sont établies simultanément, au plus tard le jour de la déclaration de naissance, porte les noms de chacun de ses parents dans la limite d'un nom pour chacun d'eux.

Les parents déterminent, au plus tard lors de la déclaration de naissance, l'ordre dans lequel ces noms apparaissent.

A défaut de choix quant à l'ordre, l'enfant porte le nom du père en premier et le nom de la mère en second.

Lorsque les parents ou l'un d'entre eux portent un double nom, chacun d'eux détermine le nom qu'il transmet à l'enfant.

A défaut de choix du nom, le premier nom du père et le second nom de la mère sont transmis.

Le choix ou le défaut de choix du ou des parents est acté par l'officier de l'état civil dans l'acte de naissance de l'enfant.

Si la reconnaissance de l'enfant est antérieure à la déclaration de naissance, il est fait mention du choix du ou des parents dans l'acte de reconnaissance, dressé par l'officier de l'état civil du domicile des père et mère ou de l'un d'eux.

§ 2. L'enfant dont seule la filiation maternelle est établie porte le nom de sa mère.

L'enfant dont seule la filiation paternelle est établie porte le nom de son père.

BASISTEKST**Burgerlijk Wetboek****Boek I****Personen**

Titel VII [Afstamming]

Hoofdstuk V [Gevolgen van de afstamming]

Art. 335

[§ 1. Het kind wiens afstamming alleen van vaderszijde vaststaat of wiens afstamming van vaderszijde en van moederszijde tegelijkertijd komen vast te staan, draagt de naam van zijn vader, behalve wanneer de vader gehuwd is en een kind erkent dat tijdens het huwelijk bij een andere vrouw dan zijn echtgenote is verwekt.

§ 2. Het kind wiens afstamming alleen van moederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn moeder.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Burgerlijk Wetboek****Boek I****Personen**

Titel VII [Afstamming]

Hoofdstuk V [Gevolgen van de afstamming]

Art. 335

§ 1. Het kind van wie de afstamming van moederszijde en van vaderszijde tegelijkertijd uiterlijk op de dag van de aangifte van geboorte wordt vastgesteld, draagt de namen van zijn beide ouders, met een beperking van één naam voor elk van hen.

De ouders bepalen uiterlijk bij de aangifte van geboorte in welke volgorde die namen voorkomen.

Als geen volgorde wordt gekozen, draagt het kind de naam van de vader op de eerste plaats en de naam van de moeder op de tweede plaats.

Als de ouders of één van hen een dubbele naam dragen, bepaalt elk van hen de naam die hij of zij aan het kind overdraagt.

Als geen naam wordt gekozen, wordt de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder overgedragen.

De keuze of het gebrek aan keuze van de ouders of één van hen, wordt door de ambtenaar van de burgerlijke stand in de akte van geboorte van het kind opgenomen.

Als de erkenning van het kind plaatsheeft vóór de aangifte van geboorte, wordt van de keuze van de ouders of één van hen melding gemaakt in de akte van erkenning, die wordt opgesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van de vader en de moeder of één van hen.

§ 2. Het kind van wie de afstamming alleen van moederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn moeder.

Het kind van wie de afstamming alleen van vaderszijde vaststaat, draagt de naam van zijn vader.

L'enfant dont la filiation est établie successivement à l'égard de ses deux parents, après la naissance, portera le nom de ses deux parents dans l'ordre qu'ils auront choisi.

Les parents déterminent l'ordre dans lequel ces noms apparaissent.

A défaut de choix quant à l'ordre, l'enfant porte en premier le nom du parent à l'égard duquel la filiation a été établie en premier et le nom de l'autre parent en second.

Lorsque les parents ou l'un d'entre eux portent un double nom, chacun d'eux détermine le nom qu'il transmet à l'enfant.

A défaut de choix du nom, l'enfant porte le premier nom de celui du parent à l'égard duquel la filiation est établie en premier lieu et le premier nom du père si la filiation paternelle est établie après la filiation maternelle, ou le second nom de la mère si la filiation maternelle est établie après la filiation paternelle.

Aucune modification ne peut être opérée sans le consentement de l'enfant si celui-ci est âgé de plus de 12 ans.

La déclaration de choix d'un nom de famille est faite à l'officier de l'état civil du domicile de l'enfant qui en dresse acte.

Il est fait mention du choix d'un nom de famille par les père et mère au moment de la reconnaissance de l'enfant, dans l'acte de reconnaissance et en marge de l'acte de naissance et des autres actes relatifs à l'enfant.

§ 3. Les enfants ultérieurs des mêmes père et mère portent tous le même nom de famille que le premier enfant commun.

Les enfants de la même mère ou du même père, à l'égard de qui cette seule filiation est établie, portent tous le même nom de famille que ce premier enfant.¹

§ 3. Si la filiation paternelle est établie après la filiation maternelle, aucune modification n'est apportée au nom de l'enfant. Toutefois, les père et mère ensemble ou l'un d'eux, si l'autre est décédé peuvent déclarer, dans un acte dressé par l'officier de l'état civil, que l'enfant portera le nom de son père.

Cet acte ne peut être dressé, en cas de prédécès du père ou durant son mariage, sans l'accord du conjoint avec lequel il était marié au moment de l'établissement de la filiation.

¹ Art. 2

Het kind van wie de afstamming ten opzichte van zijn beide ouders achtereenvolgens na de geboorte wordt vastgesteld, draagt de naam van beide ouders in de volgorde die zij hebben gekozen.

De ouders bepalen in welke volgorde die namen voorkomen.

Als geen volgorde wordt gekozen, draagt het kind op de eerste plaats de naam van de ouder ten opzichte van wie de afstamming eerst is vastgesteld en op de tweede plaats de naam van de andere ouder.

Als de ouders of één van hen een dubbele naam dragen, bepaalt elk van hen de naam die hij of zij aan het kind overdraagt.

Als geen naam wordt gekozen, draagt het kind de naam van de ouder ten opzichte van wie de afstamming eerst is vastgesteld en de eerste naam van de vader als de afstamming van vaderszijde na de afstamming van moederszijde is vastgesteld of de tweede naam van de moeder als de afstamming van moederszijde na de afstamming van vaderszijde is vastgesteld.

Als het kind de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, kan hierin zonder zijn instemming geen wijziging worden aangebracht.

De keuze van een familienaam wordt aangegeven aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van het kind, die hiervan een akte opmaakt.

Van de keuze van een familienaam door de ouders wordt op het ogenblik van de erkenning van het kind melding gemaakt in de akte van erkenning en in de marge van de akte van geboorte en de andere akten die op het kind betrekking hebben.

§ 3. De later komende kinderen van dezelfde ouders dragen allen dezelfde familienaam als het eerste gemeenschappelijke kind.

De kinderen van dezelfde moeder of van dezelfde vader ten opzichte van wie alleen die afstamming wordt vastgesteld, dragen allen dezelfde familienaam als het eerste kind.¹

§ 3. Indien de afstamming van vaderszijde komt vast te staan na de afstamming van moederszijde, blijft de naam van het kind onveranderd. Evenwel kunnen de ouders samen of een van hen, indien de andere overleden is, in een door de ambtenaar van de burgerlijke stand opgemaakte akte verklaren dat het kind de naam van zijn vader zal dragen.

Bij vooroverlijden van de vader of gedurende zijn huwelijk kan die akte niet worden opgemaakt zonder de instemming van de echtgenote met wie hij gehuwd was op het ogenblik van de vaststelling van de afstamming.

¹ Art. 2

Cette déclaration doit être faite dans l'année à compter du jour où les déclarants ont eu connaissance de l'établissement de la filiation et avant la majorité ou l'émancipation de l'enfant.

Mention de la déclaration est faite en marge de l'acte de naissance et des autres actes concernant l'enfant.]

Titre VIII. [De l'adoption]

Chapitre Ier. [Droit interne]

[Section 3. Dispositions propres à chaque sorte d'adoption]

[§ 1er. De l'adoption simple]

[A. Effets]

[Art. 353-1

L'adoption confère à l'adopté, en le substituant au sien, le nom de l'adoptant ou, en cas d'adoption simultanée par deux époux ou cohabitants, celui de l'homme.

Les parties peuvent toutefois solliciter du tribunal que l'adopté conserve son nom en le faisant précéder ou suivre du nom de l'adoptant ou de l'homme adoptant.

Si l'adopté et l'adoptant ou l'homme adoptant ont le même nom, aucune modification n'est apportée au nom de l'adopté.]

Titre VIII. [De l'adoption]

Chapitre Ier. [Droit interne]

[Section 3. Dispositions propres à chaque sorte d'adoption]

[§ 1er. De l'adoption simple]

[A. Effets]

[Art. 353-1

§ 1er. L'adoption par une personne seule confère à l'adopté, en le substituant au sien, le nom de famille de l'adoptant.

§ 2. En cas d'adoption simultanée par les époux, ou cohabitants, l'adopté portera les deux noms des adoptants dans l'ordre librement choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux.

Lorsque les adoptants portent déjà un double nom, l'enfant porte le premier nom du père et le second nom de la mère.

Les parties peuvent solliciter du tribunal que l'adopté conserve son nom d'origine en le faisant suivre de son nouveau nom.

§ 3. Lorsque l'adoptant et son conjoint ont déjà un enfant commun ou ont déjà adopté un enfant, l'adopté prend le même nom que ceux-ci.

§ 4. Le nom déterminé conformément aux §§ 1er et 2 vaut également pour les enfants adoptés ultérieurement par le ou les mêmes adoptants.²

² Art. 3

Die verklaring moet worden gedaan binnen een jaar te rekenen van de dag waarop de personen die de verklaring doen, de vaststelling van de afstamming hebben vernomen en vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind.

Van de verklaring wordt melding gemaakt op de kant van de akte van geboorte en van de andere akten betreffende het kind.]

Titel VIII. [Adoptie en volle adoptie]

Titel VIII. [Adoptie]

Hoofdstuk I. [Intern recht]

[Afdeling 3. Bepalingen eigen aan iedere vorm van adoptie]

[§ 1. Gewone adoptie]

[A. Gevolgen]

[Art. 353-1

De adoptie verleent aan de geadopteerde in plaats van zijn naam, die van zijn adoptant of bij gelijktijdige adoptie door twee echtgenoten of samenwonenden, die van de man.

De partijen kunnen evenwel de rechtbank vragen dat de geadopteerde zijn naam behoudt, voorafgegaan of gevolgd door die van de adoptant of van de adopterende man.

Ingeval de geadopteerde en de adoptant of de adopterende man dezelfde naam hebben, wordt de naam van de geadopteerde niet gewijzigd.]

Titel VIII. [Adoptie en volle adoptie]

Titel VIII. [Adoptie]

Hoofdstuk I. [Intern recht]

[Afdeling 3. Bepalingen eigen aan iedere vorm van adoptie]

[§ 1. Gewone adoptie]

[A. Gevolgen]

[Art. 353-1

§ 1. De adoptie door een alleenstaande persoon verleent aan de geadopteerde in plaats van zijn naam, de familienaam van zijn adoptant.

§ 2. Bij gelijktijdige adoptie door de echtgenoten of samenwonenden, draagt het kind de namen van de adoptanten in een vrij door hen gekozen volgorde, met een beperking van één naam voor elk van hen.

Als de adoptanten al een dubbele naam dragen, draagt het kind de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder.

De partijen kunnen de rechtbank vragen dat de geadopteerde zijn oorspronkelijke naam behoudt door die te laten volgen door zijn nieuwe naam.

§ 3. Als de adoptant en zijn echtgenoot al een gemeenschappelijk kind hebben of al een kind hebben geadopteerd, draagt de geadopteerde dezelfde naam als dat kind.

§ 4. De overeenkomstig de §§ 1 en 2 vastgestelde naam geldt eveneens voor de kinderen die later door dezelfde adoptant(en) worden geadopteerd.²

² Art. 3

[§ 2. De l'adoption plénière]

[B. Effets]

[Art. 356-2

L'adoption plénière confère à l'enfant, en le substituant au sien, le nom de l'adoptant ou de l'homme adoptant.

Toutefois, l'adoption plénière, par une femme, de l'enfant ou de l'enfant adoptif de son époux ou cohabitant n'entraîne aucune modification du nom de l'enfant.]

[§ 2. De l'adoption plénière]

[B. Effets]

[Art. 356-2

§ 1er. L'adoption plénière confère à l'enfant, en le substituant au sien, le nom de famille de l'adoptant.

§ 2. En cas d'adoption plénière simultanée par deux époux ou cohabitants, l'adopté portera les deux noms des adoptants accolés dans l'ordre librement choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux.

Lorsque les adoptants portent déjà un double nom, l'enfant porte le premier nom du père et le second nom de la mère.

§ 3. Lorsque l'adoptant et son conjoint ont déjà un enfant commun ou ont déjà adopté un enfant, l'adopté prend le même nom que cet enfant.

§ 4. Si une personne adopte l'enfant ou l'enfant adoptif de son conjoint, l'adoptant et ce dernier déclarent quel sera le nom de famille transmis à l'enfant selon les règles énoncées à l'article 335, § 1er.³

³ Art. 4

[§ 2. Volle adoptie]

[B. Gevolgen]

[Art. 356-2

Door de volle adoptie verkrijgt het kind in plaats van zijn naam die van de adoptant of van de adopterende man.

Volle adoptie door een vrouw van het kind of van het adoptief kind van haar echtgenoot of van de persoon met wie zij samenwoont brengt evenwel geen wijziging mee in de naam van het kind.]

[§ 2. Volle adoptie]

[B. Gevolgen]

[Art. 356-2

§ 1. Door de volle adoptie verkrijgt het kind in plaats van zijn naam de familienaam van de adoptant.

§ 2. Bij gelijktijdige volle adoptie door de echtgenoten of samenwonenden, draagt het kind de namen van de adoptanten samen in een vrij door hen gekozen volgorde, met een beperking van één naam voor elk van hen.

Als de adoptanten al een dubbele naam dragen, draagt het kind de eerste naam van de vader en de tweede naam van de moeder.

§ 3. Als de adoptant en zijn echtgenoot al een gemeenschappelijk kind hebben of al een kind hebben geadopteerd, draagt de geadopteerde dezelfde naam als dat kind.

§ 4. Indien iemand het kind of het adoptief kind van zijn echtgenoot adopteert, verklaren de adoptant en laatstgenoemde volgens de in artikel 335, § 1, opgesomde regels welke familienaam op het kind wordt overgedragen.³

³ Art. 4